

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1982 OKT 9 7

Hazai tájakon 249

A török Király fürdő

Budapest egyik legrégebb, a török hódoltság korából származó műemléke a Király fürdő, amely a Fő utcában található. Rézveretes, az európai építészeti stílusoktól eltérő kupoláit minden alkalommal megbámuljuk, ha netán elhagadunk mellette.

Keletkezésének pontos dátumáról nincs hiteles adatunk. Buda helytartója, Arszlán pasa építtette az Alsóváros erődítményeit 1565–66 között, így valószínűleg ő kezdte meg a fürdő építésének munkálatait is, amelyet – és ezt már biztosan tudjuk – Szokolli Musztafa pasa fejezett be.

Az épület magját ma is a nyolcszögletű fürdőcsarnok alkotja, és ehhez három kisebb tér csatlakozik, amelyet kupolával fedtek. A déli oldalon további épületek csatlakoztak hozzá. Ezekből már csak néhány falszakasz van meg. A fürdőcsarnok kupoláit ólomlemezekkel fedték, de ezt a XVII. században kúpcserépfedéssel borították.

Buda ostromakor elkerülte a pusztulást, s a nagy fürdőcsarnok a hozzá csatlakozó kisebb terekkel épen maradt, csupán a déli épületszárnyak dőltek romba.

A fürdő a török kiűzése után a császári kamarára szállott, s I. Lipót császár odaajándékozta udvari orvosának, Wartenber Illmer Frigyes Ferdinándnak, akinek fiától vásárolta meg 1703-ban a budai városparancsnok, Pfeffershoven János Ferdinánd tábornok ötezer arany forintért. Az ő özvegye már egy szakembernek adja el; s Aigner Leonhard fürdő és sebészorvos 1718 után korszerűsíteni kezdi a fürdőt.

A török kori épületrészt megtartották az újjáépítés során. Valószínűleg ekkor kapta a sátozott fedést, amely 1954-ig megvolt. Az orvos örökösei ötven évvel később már 12 ezer arany forintért adják el a felújított fürdőházat.

Sokféle néven ismerték régen ezt a fürdőt: Balneum Civitatis Inferiors, Das Baad in der Wasserstadt, Spithal-Baad...

A König család birtokába 1796-ban került, s innen származik máig is fennmaradt elnevezése: „Königs Baad” azaz „Király fürdő”. Először König Ferenc birtokolja, majd sorban több König testvér és utód. König Mihály nevéhez fűződik a fürdő klasszicista átépítése 1817-ben.

A XX. században még végeztek rajta némi átalakítást. Jött a második világháború, és a fürdő Ganz utcai oszlopos udvara romba dől, a török kupolát is átszakította egyágyú-lövedék, és más kisebb szárnyépületek is megsérültek.

A háború után a Király fürdő újra üzemelni kezdett. Aműszaki berendezése annyira elavult, hogy elkerülhetetlenné vált a teljes újjáépítése. Pfannl Egon tervei és irányítása mellett szabaddá teszik a török medencét, az épületet, és lebontják a barokk sátozott fedést. A fürdő visszanyeri eredeti törökös formáját. A kupolákat ezúttal vörösrézrel borítják. A Fő és a Ganz utcai szárnyak homlokzatán megőrződött a klasszicista architektúra. Előkerült a török medence eredeti padlóborítása, kibontották az oldalsó fülkék török falikútjait is.

A fürdő újjászületve, megszépülve idézi fel számunkra a múltat.

Szémann Béla